

**Academia Peccatorvm. Seu Conciones De Tota Parabola
Prodigi Euangelici**

Qvae Poenitentia Peccatorvm Sev Conciones De Prodigi Evangelici Reditv
Ad Patrem

Bosquier, Philippe

Moguntiae ; Coloniae, 1615

1. Quod in omni actione plurimum valeat bona intentio.

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-55940](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-55940)

CONCIO XIV.

7. Εἶπε πόσοι μίσθιοι τῆ πατρὸς μου ἀεισεύεσιν ἄρτων. ἔ- *Grata.*
 γὼ δὲ λιμῶ δειπνῶμεν.
7. Dixit: *Quanti mercenarij in domo patris mei abund-* *Vulgata.*
dant panibus, ego autem hic fame pereo.
7. Ait, quot sunt nunc mercenarij in domo Patris mei qui *Syriaca.*
 abundant pane, ego vero hic fame pereo.

ARGUMENTVM.

- Dicemus hodie
1. Quod in omni actione plurimum valeat bona intentio.
 2. De quibus mercenariis ibi locutus sit Dominus.
 3. Qui mercenarij dici possint qui non; contra nonnullos calumniatores.

A V E.

I.

Quod in omni actione plurimum valeat bona intentio.

ARBITRABAR dilectissimi, totū me extricatum labyrintho in quem heri me conieceram; sed quantum video, varij sinus, flexus ac reflexus restāt antequā euadamus. *Grandis adhuc restat* 3. Reg.

via: cum enim de intētionē egerim ac respectu prāmij aeterni, creati ac increati, in bonis operibus: modo, cum omnis homo propter finem aliquem operetur, iuxta S. Thomā (*Sic curro nō quasi in incertum; sic pugno nō quasi aerem verberans*, inquit S. Paulus.) Ipsa etiam bruta, & omnis & irrationabilis & insensibilis creatura, quæcunque tandem sit, quamuis diuersimode: homines enim ad actionem se libere applicant, ex arbitrij libertate: bestię & insensibilia naturaliter, impulsu quodam & instinctu naturæ, quo à Deo aguntur

D. Thom.
in li. 2. sent.
dist. 38. q. 1.
1. 2. quest. 1.
art. 1. & 2.
1. Cor. 9.

tur

tur (nam nihil turpius Physico quã fieri sine causa quicquam dicere, inquit Cicero) nec quisquam nostrum est, qui videns bruta turbari ac prouere, non intelligat quo motus ille vergat; *Id ne fera quidem faciam, ut ita ruant atq; turbentur, ut earum motus & impetus qui pertineant non intelligamus; tu tam egregios viros ceptas res gessisse sine causa?* Necessario hic mihi dicendus est meo labyrintho, ut monstrum quanti momenti sit, à fine ac scopo actionū aberrare, vel non aberrare, & quis primarius ac necessarius nostrarum actionum scopus esse debeat, quos etiam laudabiliter nobis proponamus, quos per indulgentiam. Incipiamus igitur cum Dei gratia.

Si cum hominib. nobis tantum res esset, & quatio in curia aliqua humana & (ut loquuntur Theologi) in foro fori tractaretur, dicerem breuiter non tantopere esse opus intentionem bene dirigere, ac scopos proponere laudabiles in operibus. Nec mirum; sufficeret enim facere opera ex natura sua bona, & ab omni specie mali abstinere: quia homines opera tantum inspicunt, non intentiones. Si enim apud homines mala intentione (secreta tamen) bonum agas, non ideo minus eris laudatus, non minus mereberis; quia actionem nõ cor & animam vident. Si mali quid feceris manifesti, (bona tamen intentione) non te turabitur vel multum vel parum bona intentio, nec eximet à toto nec à tanto. *Homo videt ea que parent.*

Publ. Mim.] *Nihil interest, quo animo facias, quod fecisse vitiosum est. Nam facta cernuntur, animus non videtur.* Sic nimirū & ego tum dicere possem. Sed quandoquidem cum Deo nobis res est, & in foro conscientie, cum Deo qui scrutatur corda & renes, qui nõ tantum opera ex natura sua bona esse facienda, sed hoc etiam curandum ut intentio in illis sit recta.

Heb. 4.] *Sermo Dei est discretor cogitationum, & intentionum cordis. Non est creatura inuisibilis in conspectu eius.*

Psal.] *Intellexisti cogitationes meas de longe. Semitans meam.*

neam & funiculum meum inuestigasti. Et omnes vias
neas prauidisti.

Adi git à fine vsq; ad finem fortiter, i. à primis inten-
tionibus ad secundas.

Deus acutius videt quam aquilæ prædam in fundo
maris, acutius quã lynces per septem parietes, melius
quam Lynceus iste argonauta, qui oculis muros pe-
netrabat, & distincte ad centum & 30. passuum millia
prospiciebat, melius Argo centoculari, melius Sole,
qui omnia aspicit, qui mille ciuitates simul vno instã-
tilu strã. Deus, inquam nõ solum opera, sed & cordiũ
secretã ac recessus perlustrat, oculo suo solida corpo-
ra penetra, non minus quam transparẽtia, terrestria,
non minus quam cœlestia composita, non minus quã
simplicia: omnia pellucida, omnia detecta, omnia nu-
da & aperta sunt oculis eius (quid faciemus igitur citati
& constituti ante tribunal eius) examinat scrupulose
nostras intentiones, quo scopo, quo fine bonum ma-
lumve egerimus, & qualem inuenit intentionem tale
esse opus iudicat, nõ quale sæpe videtur ex natura sua.
S. Augustinus in Iohannẽ dicit, attendite fratres mei
salutis nostræ bonum non tam in operibus quã faci-
mus consistere, quam in eo pro quo facimus.

D. Gregor.] Deus cor & non substantiam pensat, nec
cogitat quantum sed ex quanto operatur.

Seneca Ep. 96.] Non in facto laus est, sed in eo quem-
admodum fiat.

Ibidem.] Eadem aut turpia sunt, aut honesta. Refert
quare & quemadmodum fiat.

Sic plane radix fructum bonum facit aut inficit,
fructum dans pro succo quem habet dulcem aut ama-
ram. Non potest arbor mala fructus bonos facere; si radix
sancta & rami sancti. Et sicut necessario eiusdem sapo-
ris sunt riuuli cuius fontes, sic & nostra opera talia
sunt, quales nostræ intentiones. Et sicut Chamæleon,
induit statim colores quibus adhærescit.

(Id quoq; quod ventis animal nutritur & aura,
Protinus assimilatur et igitur quoscunque colores.

Quid. lib. 15. Metam.)

Talem

Matth. 7.

Rom. II.

Vide Plu-
tarch. lib. de
indust. ani-
malium.

Solinum c.
57.
A. Gellium
li. 10. noct.
ca. 11. Arist.
lib. 2. ca. 11.
hist. anim.
Senec. lib. 1.
44. nat.
D. Ambros.
lib. 4. in 4.
Luca.
* (in) super-
fluere vide-
tur.

Talem notam & tesseram statim nostra accipiunt opera, qualis fuerit intentio ex qua procedunt, si hæc bona, bona; si hæc mala, mala. Mercenarios & auaros appellamus quibus oculus semper & primo in lucis, ambitiosos quibus oculos ad honores & dignitates. (Sunt enim qui prius seruiunt, ut postea imperent: non S. Ambrosius ait. *Ambitio ut dominetur aliis, prius seruit, curuatur obsequio, ut honore donetur.*) In puatcol qui semper ad voluptatem & carnis desideria. Intentio est in nostris operibus, quod inscriptio in libris.

D. Gregor. lib. 12. moral.] *Quod radix est arbori, hoc unicuique hominum sua est cogitatio: quia* in hoc quod exterius videtur, per illud tenetur quod interius non videtur.*

D. Ambros.] *Intentio tua operi tuo nomen imponit.*

D. Bernard. de præc. & dispens.] *Bonum profusum demnat intentio praua.*

Scholastici tenent, humanos actus à fine speciem suam accipere iuxta illud Augustini de Eccles. morib. secundum quod finis est laudabilis vel culpabilis, opera nostra sunt laudabilia vel culpabilia.

Sufficit mali finis circumstantia, quo actus sit malus.

D. Chrysostr. tract. de symbolo.] *Opus non ex se, sed ex causa sua fit crimen.*

D. Gregor. moral.] *Sicut fabrica columnis, columna autem basibus innituntur, ita nostra vita in virtutibus, virtutes autem in intentione intima subsistunt.*

Seneca Ep. 96.] *Qualis persuasio fuerit, talia erunt qua agentur, qua cogitantur.*

Boet. Top.] *Cuius finis malus est, ipsum quoque malum est. Vniuersum verum.*

Anonymus.] *Quicquid agant homines, intentio iudicat omnes.*

In ipsa etiam administratione Sacramentorum Iesu Christi necessaria est Ministri intentio, conferentis materiam ac formam Sacramenti; nam etiam si hæc duo millies conferantur si absit intentio, nunquam erit Sacramentum: quia hæc ad multas indeterminata sunt res, quæ ministri intentio ad vnum restringit, sicut in-

intentio, non sola verborum prolatio iuramentum
 acit validum, vt dicebat Cydippe puella nobilis, ama-
 ori suo Acontio, qui aureum malum in Dianæ tem-
 plum ad pedes eius miserat, sic inscriptum: *Polliceor si-
 bi meum matrimonium.*

Iuro tibi sane per mystica sacra Diana

Me tibi venturam comitem, sponsamq; futuram.

Sperans eam permouere isto stratagemate, quia lex
 implerat vt quicquid coram Diis diceretur, quod lo-
 cum etiam habebat in templo Dianæ, pro te habeba-
 tu iurata firmaque. Iuramentum autem ore proferre,
 sine iurandi animo, nec iuramentum est, nec obligat.

Quid. lib. Ep. Heroi. ex Cydippes Acontio.

Quæ iurat mens est: nil coniurauimus: illa

illa fidem dictis addere sola potest

Consilium, prudensq; animi sententia iurat,

Et nisi iudicij, vincula nulla valent.

Si tibi coniugium volui promittere nostrum,

Exige polliciti debita iura thori.

Sed si nil dedimus, præter sine pectore vocem,

Verba suis frustra viribus orba tenes.

Non ego iuravi lege iurantia verba, & paulo post:

Si valet hoc, magnas diuitis aufer opes.

Fac iurent Reges, sua se tibi regna daturos,

Sitq; tuum toto quicquid in orbe placet.

Simile huic fuit, quod quidam se ab homine auaro in-
 uitatum ad prandium dixit, & adijt; quod auarus in obla-
 ta sibi ab illo charta sic inscripta legisset; *Frater Petre ve-
 na præsum.* Intèrio est quæ actus nostros alios & alios
 facit; actus enim distinguuntur secundum obiecta & fines.

Vt quis sartor sit aut sutor, sarcire non sufficit (vtriq; e-
 nim hi opifices sarciant) & in eadem materia; sed vt
 quis sartor dicatur aut sartoriam exerceat, oportet
 facientis esse finem, facere vestimentum; vt sutor sit,
 facientis finem aut terminum calceum, crepidam, vel
 soleam, aut ocream: quia hi horum artificiorum scopi
 sunt. Sic vt actio aliqua dicatur virtuosa, aut in tali aut
 tali virtutis genere, non sufficit ex natura sua esse bo-
 nam, aut esse in tali aut tali specie (vt si dicamus a-

ctum

ctum constantiæ, misericordiæ, ac aliarum virtutum) sed oportet scopum esse bonum, & actum agētem tendere ad talem finem. Exempli gratia qui vult bene facere, inquit Adrianus, Deo placere, iuste iudicare, liberalis, fortis, magnanimus, temperans esse, quæ omnia ex natura sua bona sunt, & singula ad virtutis aliquam classem & ordinem reducuntur; si omnia hæc ad gloriam ad sanitatem facias, siue consideres tanquam totalem aut partialem finem, actus nec iustitiæ est, nec liberalitatis, nec magnanimitatis, sed malus: & secundum receptum Aristotelis dictum, qui certaret quæ fieri potest fortissime, si tamen id pro honore, aut gloria, aut infamia faceret, non ideo fortis diceretur; sed solum probus, & secundum S. Augustini dictum citatum à magistro sententiatum, & S. Thoma, aliisque, qui concionantur ut vivat ac se alat, non tantum non meretur, sed etiam peccat. Et iuxta Caietanum, qui dat eleemosynam ut lauderetur, peccat saltem venialiter: & Gratianus ante hos omnes, quidam propter verecundiam & donum perdit & meritum. Nec facit bene, qui bene facit ex timore. Et ego dicerem cum Aristotele, qui eleemosynam dat, intendens alium corrumpere, & pervenire ad adulterium, non tantum bonum non facit, sed adulter potius dicendus quam beneficus.

Hoc est quod dicere volūt nonnulli Theologi, Christianos non salvari per verba, sed per adverbia, i. ieiunare solum, orare, eleemosynas facere, concionari, hoc aut illud bonum facere, salutem non adfert, sed bene orare, bene ieiunare, & sic de cæteris. Duplici Helice spirituum opus est; duabus vaccis ad portandam Arcam, duobus pullis ad sacrificium, bono opere, bona intentione. Sicut enim mala quedam bono fine, & bona quedam malo fine dicuntur, ut inquit S. Gregorius, sic etiam sæpe mala bono fine, & bona malo fine fiunt, & bona generaliter omnia corrumpuntur, & censentur mala quando diriguntur ad malum. Absolon non rem de se bonam fecit, peregrinationem suscipiens in Hebron, quis dubitat? quia illuc se contulit, ut sub tali pretextu facilius patri eriperet coronam, non tam peregrinatio

Adrian.
quodlib. 9.
1.

Arist. 3. Ethic.

Mag. 2. dist.
38. D. Thō.
quodlib. 2.
act. 2.
Caiet. in
Matth. c. 7.
pag. 2.

Greg. 23.
mor. cap. 7.

ginatio fuit, quam ambitus & affectatum imperium.
 Si Herodes Rex cum tribus ab Oriente Regibus iuif-
 fec in Bethleem adoratum nouerit natum Iudæorum
 Regem, vt dicebat (*vt ego veniens ad eum*) non- *Matth. 2.*
 ne opus fecisset bonū? Ino sane. Sed si vt postea ipsum
 in loco obruncaret (vt prætendebat) hoc in e iter ap-
 pellares sanctum? hanc adorationem actum religionis,
 & non potius infidias, prodicionem, ac ficariatum?
Cuius finis malus est, ipsum quoq; malum est.

Beata Virgo proculdubio multies osculata est fi-
 lium suum parvulū, *osculatur me osculo oris sui.* Magda-
 lena eius pedes, Iudas os, Simou leprosus reprobū dicitur
 quod Dominum osculatus non sit. *Osculū mihi nō de-
 disti.* Beata Virgo merebatur, Magdalena viciā obti-
 nuit certā, ac internam gratiā, Iudas inde suam cepit
 damnationem. Quare? quia beata Virgo osculabatur
 filiū amore casto, Magdalena affectu religioso, Iudas
 prodēdi studio, *cuius finis bonus est, ipsum quoq; bonum
 est; cuius finis malus est ipsum quoq; malum est.* Medicus
 fecat, vrit, latro pungit, mutilat, argentum do medico
 pro mercede, argentum do carnifici vt laqueum emat
 latroni. Vnde hoc? quia rigor in me medici ab amore
 sanitatis, rigor latronis ex cupiditate spoliandi profi-
 ciscitur. *Cuius finis malus est, ipsum quoq; malū est.* Pius
 lapidē à terra tollit, vt ad ædificium templi conferat; i-
 ratus idē facit, sed vt proximū feriat: pius meretur, al-
 ter demeretur, solam etiā leuans, vterq; propter inten-
 tionem. Abraham & Sara vterq; risit, cum in senectute
 ab Angelo sibi promitti audiuerūt filium. Sed risus A-
 braham probatur à Deo, quia credebat promisso: ri- *Gen. 15. 6.*
 sus Saræ damnatur, quia erat irrisio. Gladium porro, *21.*
 portat & latro; peccat ipse, nō ego: habeo enim ad de-
 fensionem meā, quam lex, natura, & Deus permittūt.
 Latro habet ad offensam alienam, quam lex, natura,
 & Deus prohibent. Ouid. lib. 2. Trist.

Et latro, & cautus praeingitur ense viator:

Ille sed insidias hic sibi portat opem.

Intērio ficarij ferre gladium (rem ex se alias indif-
 ferentem) peccatum facit mortale. Intentio peregrinantis,

Q 2 nantis,

nantis, & cura sui bene ordinata, cū moderamine inculpatæ tutelæ, ipsum facit inculpabilem; imo vt increatur. Exiguus scorpionis ictus, totum hominem inficit, exiguus aculeus crabronis vrit, modicum fermentum totam massam corrumpit, modicum acetii dolium integrum optimi vini. Mala intentio adeo maligna est & energetica, vt totum alteret ac inficiat bonum opus, & indifferentia faciat mala. Quid non facit igitur in operibus iam malis & vitiosis? Quanto illa faciet deteriora? quomodo ex muscis faciet Elephantes, quomodo montes ex parua gleba? *Si in viridi ligno, in arido quid fiet? si lumen quod in te est, tenebrae sunt, ipsa tenebrae quanta erunt.*

Matth. 6.

Error, aut infirmitas, in simplici inobedientia, aut potius obediendi negligentia, si accedat intentio ac voluntas non obediendi, crimen fiet pertinaciæ, contumaciæ, & simile peccato ariolandi. Nonne hoc in facto Saulis patuit? qui contra Dei mandatum pepercerat Amalec, & bestias seruauerat in sacrificia.

D. Bernard. lib. de præcept. & dispensat.] *Elatio contemnentis, atq; impœnitentis obstinatio, in minimis quoq; mandatis culpam facit non minimam: & conuertit in crimen grauius rebellionis, nemini satis leuem simplicis transgressionis. Non est enim id ipsum, nolle obedire. Hoc quippe interdum erroris est; non nunquam & infirmitatis: Illud vero aut odiosa pertinacia, aut contumacia nõ ferenda.*

Ibid.] *Non qualiscunq; mandati præteritio, criminalem facit inobedientiam; sed repugnare, sed nolle obedire.*

O quantum refert, qua intentione quid fiat aut nõ fiat? Ipse etiam Diabolus parum curat quid boni vel mali faciamus, dummodo hoc habeat, vt bonum faciamus intentione mala, aut præpostera, aut parua cum magno seruore & intentione faciamus peccata.

Nam vt inquit Gregor. in moral.] *Si semel cor intentione corrumpitur, sequentis actionis medietas & terminus ab hoste callido secure possidetur, quoniam totam arborem sibi fructus ferre conspiciat quam veneni dente in radice vitiauit.*

Diabolo enim in hac re sufficit, quod sibi seruiatur, etiam si

etiam si hoc directa seruiendi opinione non fiat.

Nōne hoc tam serio alias Dominus noster docuit:
*lucerna corporis tui est oculus tuus. Si oculus tuus fuerit
simplex, totum corpus tuum lucidum erit. Si autem oculus
tuus nequam fuerit; totum corpus tuum tenebrosum erit.*

Pharus, specula, clauus actionum uestrarum, oculus, cor, intentio sunt. Si oculus solum Deum intuetur, omnia sana, omnia salua. Si oculus, aut intentio declinat, vana perditaque omnia. Oculus in plerisque rebus satis garrulus est, & sæpe corporis & animi constitutionem, gaudia, amores, sanitatem, morbos enuntiat. Vnde & apud nos prouerbum, hominem bene dispositum, bonum habere pedem, bonumque ad spectum. Quo & hoc spectat, quod porcorum morbos ex oculis, ac lingua discamus: sic etiam sæpe sanitatem ac vitia operum nostrorum indicat oculus, intentio, siue respectus. Die quodam S. Bonauentura, aut alius aliquis sanctus, ut aiunt, assidens mensæ, rigide obtuebatur, fixoque oculo Principem fœminam, presente marito: oculus eius erat simplex, intentio bona; cum enim maritus nō zelotypus, nec mali quicquam cogitans, sed admirans rogasset, *quid ita obstipus intenderet in vultum fœminæ?* respondit se admirari creatorem, atque ita secum argumentari: *si creatura tā rara, tam pulchra, tam insigni sunt specie, Creatorem certe infinito oportet esse pulcriorem; & si in miserabili hac labyrinthi valle mortales tot dōribus ormentur, post resurrectionem in cælis quanto magis resplendent?* S. Bonauentura, aut quicumque fuerit, *Expleri mentem nequit ardescit q̄, tuendo.* Bona tamen intentione, surgendo inde altius, in amorem Dei. Et opinor S. Patrem tantum ea re meritum, quantum alius quidam Abbas, nomine Prior, qui propter Deum plane faciebat oppositum: nec aspicere quidem voluit sororem proptiam, viduam, & infirmam, sed clausis spectandum ei se exhibuit oculis. Paris Troianus nihil prope amplius fecit quam S. Bonauentura, in mensa Menelai, coram Helena. Vnde ipsa sic ei scribit.

Quid. Ep. Helenæ ad Pa idem.

Q 3 Illa

Virg. I. Æn.

Pallad. hist.

87.

*Illam quoque appositam qua nunc facis improbe mensa
(Quamuis experiar dissimulare) noto.*

Tu modo me spectas oculis lascive proterui,

Quos vix instantes lumina nostra ferunt.

Sed ipse perpetuam inde reportauit ignominiam totum simul & animam adulterans & totum iter infamam. Quare hoc nisi propter oculi & intentionis nequitiam. Raptum enim intēdebat, & adulterium. Intētio enim totum facit. Vnde Dominus noster non appellat moechos qui respiciunt in sceminam, sed qui *ad concupiscendum*; aut quando tales obtutus, quos honestos fore speraueras, in malum declinant. Nam *ad concupiscendum*, i. vt concupiteas, vel donec concupiscas. *Qui vidit mulierem, ad concupiscendum eam, iam macchatus est in corde suo.* Nec omnem iubemur proicere oculum, sed eum qui te scandalizat: non omnis affectus prauus, sed qui malum intendit, aut ad malum tendit. *Si oculus tuus scandalizat, et te, erue eum, & proice ab te.*

Omitto quod Lupus quidam Episcopus Zenonum, in publico sine scandalo, deosculatus sit filiam patris decessoris sui, quam non minus caste quam tenere amabat. Item quod S. Abraham Eremita, de solitudine exiuerit prope vt apostata, habitu amatorio; vt neptem sequeretur ac retraheret fugitiuam. Exempla tamen magis admiranda quam imitanda, quae melius auribus istis quam ferreis nostris conueniebant seculis.

Imo sane, dilectissimi, recta intentio apud Deum & homines tantum valet, vt si totum opus iustificare non possit, multum tamen excuset: *si non à toto, saltem à tanto.* & multo minor culpa fit in eo qui bonum diligit & malum nescius agit, inquit S. Bernardus. Nonne verisimile aliquo modo excusabile fuisse Loth quod filias suas Sodomitibus furentibus prostituere voluerit, cum pia esset intentio, maius flagitium impedire volens, fornicatione liberare hospites Angelos in humana specie, tradens filiarum mortalia corpora. Et Iacob cubans cum Lia, intendens cum sponsa Rachel consummare matrimonium, bonum diligebat, malum nescius agebat. Certe pro facto Loth, notanda est S. August. sententia

*S. Bern. de
precept. &
d. sp.
Genes. 19.*

D. August. in quodam serm.] *Desinunt esse peccata.* * *Mel. forte*
quæ propter grauiora vitanda, suscipimus. * *Sicut enim in* (Sic enim)
rebus utilibus, non vocatur damnum, quod propter
maius lucrum admittitur, ne grauius admittatur.

Bene etiam notandum, vt efficacia intentionis tam
 in bonum quam in malum intelligatur, quod respi-
 ciamus saepe magis ad intentionem, quam ad euen-
 tum. Exemplum Ioseph venditus a fratribus in Ægy-
 pto, vice rex factus est; non tamen ideo bene de illo
 merebantur fratres: quia non promouere, sed oppri-
 mere ipsum intenderant. Christus Iesus per mortem
 in cruce nomen acquisiuit quod est super omne no-
 men, quod caput sit totius Ecclesiæ, quod salutem per
 eum consequamur, nisi defectus sit in nobis: interim
 gratiam nec ipse nec nos Iudæis debet, qui eum emen-
 runt, nec Iudæ qui vendidit & tradidit, nec Pilato
 qui crucifixit, nec Diabolo qui hos omnes instigauit.
 Nihil enim minus quam exaltationem aut gloriam
 Christi, aut redemptionem nostram intenderunt,
 sed tantum sanguinem perdere innocentem. *Filius Matth. 26.*
quidem hominis vadit. sicut scriptum est de illo: va au-
tem homini illi, per quem filius hominis traditur.

Tyranni & hæretici semper Ecclesiæ incrementū
 caularunt, tam in numero, quam in pietate, & scien-
 tia, fecerunt vt refloresceret (eius enim naturæ est) vt
 percussa fiat fecundior, quod de nucibus aiunt, ac
 pressa instar palmæ resistat fortior. *Fluminis impetus*
latiscat ciuitatem Dei. Virescit vulnere virtus. *Hæreti-* *Ouid. Eleg.*
ci nostri temporis quomodo litteras suscitauerunt, quo- *de Nuco.*
modo promouerunt reformationem. Ee. us ille fuit *Psal.*
operis, non finis operantium: qui nihil nisi ruinam
quæsiuerunt, ac ideo nullam ipsis debemus gratiam
quod ea sic euenierint; sed ipsi debent nobis pœnam
sceleratæ suæ intentionis.

Non quid fecerint sed quid voluerint, quo spectarint,
Dominus videbit. Cor eorum non erat rectum cum eo.

D. August. tractans illud Matthæi 6. si lumen quod
 in te est, &c.] *Quod nõ bona intentione facis, nõ tibi prode-*
rit, quia, quomodo feceris, non quomodo illi euenierit, tibi
imputabitur.

D. Bernard. de præcept. & dispensat.] *Is oculorum quam est, qui peruersus pariter & cæcus bonum agi. & malum credit.*

Pub. Mimus.] *Nihil interest, quo animo facias, quod fecisse vitiosum est. Nam facta cernuntur, animus non videtur.*

Idem est cum quis vacās rei licite, volens & cogit prodesse, nocet atque officit. Nō opinor enim Deum probosque viros tam euenta pensare, quam consilia.

Ouid. 2. Epist.

— careat successibus opto,

Quisquis ab euentu facta notanda putat.

D. Chrysostr. tract. de symbolo.] *Opus non esse, sed ex causa fit crimen.*

Quot Medicos videmus, dum iuuare volunt, nocere? Quot Duces regnum perdere quod seruare studebant? Quot Nauarchos, quot Aurigas, nauum curumque & merces euertere, dum temoni & gubernaculis aduigilant. Sed quis vnquam ea de causa aut Medicos, aut Duces, aut Nauarchos vidit ad mortem pe-

Philo Iud. xi. *Qui præter animi sui sententiam laedi reus non est patratifacitoris,* ait Philo. Multum saltem videntur extione Abrahami in fine. *culabiles, ac maledici in nostra Hannonia: Nullum haberi infortunium, ac omnia infortunia aequaliter puniri tanquam voluntaria; contra legem Mosi quæ in tali casu dabat ciuitates refugij.*

D. Bernardus de præc. & dispensat.] *Non penitus excusat intentio recta.*

Quare, dilectissimi, ante omnia obsecro vt rectam & sanctam studeamus habere intentionem, ac præcedere quantum possibile, quicquid ad dextram vel sinistram abducit: semper intenti in Deum, in honorem ipsius. Ille vester scopus sit, aut solus aut principalis, vt monet in Canticis *Per me vt signaculum super cor tuum*. In me tanquam in scopo omnia vestra opera collimate, ego vobis statera sim, qua omnia vestra trutinatis: me æquam bilancis linguulam semper attendite. Ego vobis Pharus sim, ego cynosura nauigantium, ego Sol quo tanquam Heliotropij florem vestrum semper obuertatis: me respicite vt Argus suam

suam Io. *Constitit erat quocumq; loco, spectabat ad Io
Ante oculos Io, quamuis, aduersus, habebat.*

Ouid. lib. 1.
Metam.

D. Gregorius lib. moral.] *Summa cura vigilandum
est, ne vel bonis operibus seruans mens reproba intentione
polluatur.*

Deus semper sit oculus tuus, principale intentum,
vt dicere possis cum Dauid, *Oculi mei semper ad Domi- Psal. 17.
num. Prouidebam Dominum in conspectu meo semper sic
ut oculi ancilla in manibus domina sua; ita oculi nostri ad
Dominum Deum nostrum donec misereatur nostri.*

Semper respicias in manus eius, non solum vt pau-
per in diuitem, vt claudus ille in S. Petrum & Iohan-
nem; sed vt fideles magistri, ad nutus, ad signa, ad indi-
cia dominorum, vt statim præsto sint; non secus ac a-
mator in amica suæ motum omnem accurrit, vt ei
complaceat. *Cuiusmodi homines vere Placentinos, &
Laudenses appellaris.*

Quicquid dicas, quicquid incipias, quicquid fa-
cias, omnia ad Dei honorem, ad maiorem Dei gloriam,
sicut sæpe dicunt Patres Iesuitæ. *Dico ego opera mea Re- Psal. 44.
gi: Dico, pro dedico, Nauarri sensu.*

*Omnia, quodcunq; facitis in verbo aut in opere, omnia Coloss. 3.
in nomine Domini nostri Iesu Christi facite.*

*Non nobis Domine, non nobis, sed nomini tuo da glo- Psal.
riam.*

Quoniam gloria virtutis eorum, tu es.

Hac illa intentio est quam in S. Petro petebat Do-
minus, committens illi curam gregis. *Petre amas me,*
nec prius ipsum inuestiuit summum Pontificem, per
ista verba *Pasce oues meas*, nisi primum protestatus es-
set Petrus amorem suum. Voluit bonus Dominus vt
S. Petrus recta in Deum intenderet, nihil obliquum
quasi luscus respectaret, qui alio vultum alio oculum
deflectunt. Voluit vt gregem quæreret, non lanam,
non quæstum, non honorem, non dignitatem; sed
Deum solum: idque actu ab ipso requisitum, tanquam
in noui status susceptione; qui speculum & perfectio-
nis exemplum fieri debebat aliis, noluit vt terrena-
rum rerum consideratione, cælum quæreret.

Q 5 Notan-

*Nauar.com
ment. de fi-
rib. hum.
act. pag. 38.
edit. Venet.
128.*

*D. Thom.
1. 2. q. 8. art.
3.*

*D. Thom. in
2 sent. dist.
40. q. 1. art.
4. Et Maior
dist. 17 q. 2.
Ca. et. sup.
Matth. c. 6.
Luc. Almain
Moral. c. 12.*

Notandum hic ad solatium pusillanimum, ac fetu-
puloforum: quod quamuis actualis intentio in Deum
vtilissima sit, non tamen ita nos ad eam obligari vi-
tutes peccemus, quoties omittimus: iniqui enim esse
credere omnia nostra opera esse peccata, quae in Deo
tanquam vltimum ipsorum finem actu non referimus.
Sciendum etiam quod multi opera sua ignoranter in
Deum referunt, quae referre se non putant: & multi re-
ferre se putant, qui reuera non faciunt. Quod ut intel-
ligatur notandum: Quod relatio operum nostrorum
in Deum, & aliorum mediocum in finem, aliquando
vno, aliquando pluribus fiat actibus. Vno actu quando
vna voluntate finem volumus, & media ad eum finem
ordinata, iuxta S. Thomam. Et multum differt velle
hoc aut isto modo, vno aut pluribus actibus. Quod
enim finis bonus est, media mala; aut contra finis ma-
lus, media bona; cum ista vno solum actu volumus to-
tus actus malus est. Simul enim bonus & malus esse
non potest, ne quidem diuerso respectu, iuxta communem
& S. Thomae opinionem. Sed si quis seorsim orare vel-
lit, vel ieiunare, ac dein separatim secunda voluntate
vanam inde quaerat gloriam; Primus actus potest esse
bonus, et si malus posterior. Sciendum etiam relatio-
nem in finem duplicem esse: actualem, seu formalem,
& expressam; ut cum vno aut pluribus actibus media
actualiter referuntur in finem. Alteram virtualem (li-
ceat huc mihi Scholarum terminos quasi rapis tor-
quere capillis) tacitam & aequipollentem, quae non
minus valeat quam expressa. Quam simpliciter defi-
nire possumus quod sit relatio pullulans, surgensque
tacite, ex eo quod inclusa & comprehensa sit in ali-
qua generali, & actuali, quam quis praehabuerit: aut
quae sequitur ad aliam aliquam specialem & actualem
intentionem, Vel inde procedens quod talis actus di-
rigibilis sit ad talem vel talem finem, concurrente cum
eo gratia habituali, quae ad talem finem inclinat. Ex-
emplum prioris membri. Appellare possumus, & reuera
est relatio tacita & implicita, quae nascitur ex eo quod
quis bona opera faciat, postquam aliquoties generatim
dedi-

dedicavit & retulit omnia totius vitæ bona opera ad
 amorē & obsequiū Dei; vt cum professionem fecit, vel
 Christianismi in baptismo, vel religionis, vel alterius
 status honesti & salutaris, quādo illā postea cōtraria in-
 tentione nō violauit. Exēplum posterioris. Talis est re-
 latio milliariū & passuum peregrinantis, (sine actuali
 vlla de Deo cogitatione) qui ad S. Iacobū in Gallitiā
 proficiscitur, quæ surgit & sequitur ex eo quod semel
 vouerit visitare corpus istius Sancti. Exēplum tertij est
 relatio bonorum operū (sine actuali Dei recordatio-
 ne) quæ facit qui est in statu gratiæ & charitatis; quæ
 inde oritur quod talia opera apta sint referri in finem
 vitiū, qui Deus est, & quia à tali fiunt qui est in statu
 gratiæ, quæ ad talem relationē inclinatur. Breuius (iuxta
 S. Bonauenturā, & post eum Gabrielē Biel) virtualem
 intentionē, quæ actuali æquiualeat, dicere possumus
 esse quando quis interrogatus vtrum rem istam tacite
 faciens sentiat istam intentionē, vere affirmare potest
 quod sentiat. Ex quib. omnib. apparet quem fructum
 habeat status gratiæ: fructum certe quē bene debemus
 inculcare, vos autem fidelissime retinere tanquā sym-
 bolum vestrum: *Diligentibus Deum omnia cooperantur*
in bonum. Sequitur etiam inde optime nos facturos si
 Deo dicamus ex toto corde, Domine, volo, nolo, di-
 co, facio, multa quæ ex se & propter se amabilia non
 sunt; nec tamen ex se mala, nihil actu de maiestate tua
 cogitās, nec de beatitudine, nec de aliqua virtute, quæ
 posset esse debitus eorū scopus. Quare imitatus tuum
 Psalmistam, dedico ac cōsecro tibi & illas & omnes a-
 ctiones meas, & meipsum quantum sum. Tibi Rex ac
 Domine Deus meus. *Dico ego me & opera mea Regi,* ac
 protestor de præsentī quod omnia ista velim vt tibi
 placeam (tibi inquam qui summum bonum, & super
 omnia amabilis es) Vt te venerer, qui præ omnibus es
 venerabilis: vt tandem perfecta tui visione exultem,
 qui dulcis es super omnia, vt omnes meæ cogitatio-
 nes, voluntates, dicta, facta, restricta & relata
 saltem virtualiter, ad hunc scopum rectæ fiant, ho-
 nestæ, ac ad tui cedant amorem. Quid, inquiet
 aliquis,

Rom. 8.

Psal. 44.

aliquis, ergo ne nullum alium dictorum factorumque licet habere scopum, quam Deum & In nullum alium, tanquam finem extremum. In ipsum enim iuxta Philosophos omnia referri debent, ipse in aliud nihil.

Cic. lib. 1. de finib. bon. & malorum.] *Extremum est ultimum bonorum, omnium Philosophorum sententia tale esse debet, ut ad id omnia referri oporteat, ipsum autem nusquam.*

Idem ibidem.] *Finis extremum, ultimum est quo sunt omnia bene viuendi, recteque, faciendi consilia referenda.*

Idem.] *Id est, vel summum bonorum, vel ultimum. Quod Græci τέλος nominant, quod ipsum nullam ad aliam rem, ad id autem res referuntur omnes. Nihilominus tamen secundarium aliquem finem constituere ac intendere licet; dummodo idem secundarius finis, in uersalem finem omnium dirigatur, qui Deus est.*

D. Amb. lib. 1. de Offic. Constituire possumus virtutes morales omnes, & earum quamlibet, & quicquid honestum est, iuxta S. Thomam. p. Ambrosium, & S. Thomam, pro nostro fine, & multa propter eum facere. Scientias etiam speculatiuas, secundum Aristotelem, & secundum S. Thomam: bona etiam quædam delectabilia, cuius classes sunt vita, sa-

D. Thom. 1. 2. q. 3. art. 6. nitas, iuxta Boetium; quæ propter se bene appeti possunt, ac multo labore ac arte conseruari, restaurari de-

Boet. lib. 2. profa 2. de Consol. bilitata. Vtilia autem bona ut pecunia, thesauri, hereditates, triumphus, honores, fama, gloria, propter se amanda non sunt, sed propter alia sublimiora: & qui principaliter pro pecunia, aut pro honore, qui autem pretiosior est, actum faceret virtutis, malefaceret: si non actualiter, aut virtualiter in Deum referat, aut beatitudinem, aut virtutem aliquam convenientem, generalem aut specialem, iuxta regulam exceptione carentem. Cuius finis malus, ipsum quoque malum.

Boet in Top. citatus à D. Thoma 1. 2. qu. 18. art. 4. Quando enim finis mediis non est dignior, ineptitur dum dignius ordinatur ad indignius, & consequenter peccatur.

Nemo ignorat virtutis & animæ bonæ, bonis utilibus præstare, atque ideo delictum est hæc illorum constituere finem, & virtutes exercere principaliter pro bono

bono vtili, quod Philosophi Pagani appellare cōsue-
uerant bonum fortunæ. *Summa summarum*, Plurimi
intereſt ac ſtudioſe curandum, vt bonum nobis præfi-
gamus finem, in quem opera noſtra tanquã ſagittas
collimemus; non multas habere ſecũdarias intentio-
nes, non multum reſpectare retro miſſa ad aratrum
manu, ne pœti appareamus ac luſci, qui reſpiciũt ver-
ſus Picardiam quando Boulonia ardet; ne ſimus ſicut
lutæ, amphibij in terra viuentes & aqua, partim in-
tuentes cœlum, partim terram. *Labia dolosa in corde, &
corde locuti ſunt.* Perſuadentes nobis quod in cœlum
tantum figamus obtutum, negligentem terram; cum
iuste de nobis dici poſſit *O curua in terras anima, &
celestium inanes.* Vide partẽ i.
harum Cõt.

Ac reuera ideo inter omnia animantia ſolum ho-
minem arbitror creatum rectum, vt ſemper in Deum
ac cœlum tenderet: ideoque à Græcis hominem *ὀ-
ρθῶς* dici, id eſt, *ſurſum tendentem*, & quis nouit an
non inter alia idcirco etiam tot pſalmi inſcribantur
in finem, vt initio orationum ac precum ſuggeratur
nobis finis bonus, bonaque intentio. Quidni? Nam
melior eſt finis orationis quam principium, & bona in-
tentio in oratione optima eſt. *Finis legis Chriſtus, finis
pcepti eſt charitas.* Ergo proponamus oportet finem
ſummum bonum ad quem nitamur, ad quem omne
opus noſtrum, dictumque reſpiciat, vt nauiganribus
ad aliquod ſyduſ dirigendus eſt curſus. *Vita ſine propo-
ſito vaga eſt.* Seneca Ep. 96.

Eccleſ. 7.
Rom. 10.
1. Timoth. 2.

II.

De quibus mercenariis ibi locutus ſit Dominus.

Ed philoſophatum ſatis; forte etiam nimium de fi-
ne iſto philoſophico, & intentione noſtrarum a-
ctionum: videamus de quibus Dominus loquatur ſub
mercenariorum nomine, vbi ruruſ non leuis ſurgit
difficultas. Quia tam allegorice, ac moraliter, quam
literaliter, alij per mercenarios, alij per filios ſignifi-
cantur. Dicere enim per mercenarios Scribas ſignifi-
cari & Pharifæos, obtreçtatores Chriſti Ieſu, non vi-
detur